

PREPORUKE ENYA-e

Prava djece u digitalnom okruđu

RUJAN 2019. // EUROPSKA MREĐA MLADIH SAVJETNIKA PRAVOBRANITELJA ZA DJECU (*European Network of Young Advisors – ENYA*)

1 PRIVATNOST

1. Škole, roditelji/skrbnici, mediji i vršnjaci trebaju obrazovati djecu i mlade te njihove roditelje/skrbnike o privatnosti na internetu.
2. Roditelji/skrbnici i mladi trebali bi biti bolje informirani o pretjeranom dijeljenju osobnih informacija na internetu. Roditelji/skrbnici trebali bi također voditi računa o pravu na privatnost svoje djece: ne bi smjeli objavljivati njihove slike na internetu bez njihovog pristanka.
3. Tvrtke za (društvene) medije treba obvezati da od ljudi trađe pristanak prije objave njihovog privatnog sadržaja (slika, informacija ...). Nadalje, platforme za društvene medije trebaju imati pristupačan i pouzdan sustav izvještavanja.
4. Tvrtke za (društvene) medije trebaju preuzeti odgovornost za osobne informacije koje im djeca i mladi stavljaju na raspolaganje. Ne bi im se smjelo dopustiti da ih rabe za komercijalne svrhe bez pristanka mladih.
5. Tvrtke u Europi treba obvezati da njihove odredbe i uvjeti poslovanja budu dostupni, jasni i razumljivi ljudima svih dobi.
6. Države treba poticati da pruđaju dostupne obavijesti o najvađnijim informacijama te odredbama i uvjetima funkcioniranja digitalnog okruđja te da podiđu svijest o pravima mladih na digitalnom području (npr. na mrežnim stranicama).

2 OBRAZOVANJE

1. Da bi se očuvala prava svakog djeteta, države trebaju omogućiti jednak pristup internetu i obrazovnim platformama u digitalnom okruđu.
2. Potrebne su posebne odredbe za učitelje i pedagoge o najvađnijim pitanjima za djecu i mlade u digitalnom okruđu. Tako bi se svoj djeci i svim mladima omogućilo da zatrađe pomoć.

3. Djecu i mlade treba od najranije dobi obrazovati o društvenim medijima i tehničkim uvjetima uporabe. To obrazovanje može uključivati odnos prema govoru mržnje i dezinformacijama, a trebalo bi omogućiti djeci i mladima da razviju kritičke vještine pomoću kojih će razlikovati prave i pouzdane informacije od lažnih.

4. Države trebaju uspostaviti različite izvore informacija (formalne i neformalne) o digitalnom okružju za djecu i mlade te za njihove roditelje, skrbnike i učitelje.

5. Treba promicati spolni odgoj u digitalnom okružju (na primjer. u vezi s rodnom tematikom, rizicima *sekstinga*, itd.) radi povećanja međusobnog poštovanja i seksualne svijesti na internetu. Time bi se trebalo nastojati stvoriti prihvaćanje i razumijevanje različitosti.

3 RIZICI I IZAZOVI

1. Djeca i mladi koji imaju problema u komunikaciji na internetu trebali bi moći osobno dobiti pomoć od osobe iz njihove sredine. Tu bi osobu trebala odrediti djeca i mladi, a može biti netko iz škole ili lokalne organizacije mladih. Djeca i mladi trebali bi imati puno povjerenje u tu osobu. Ta osoba treba biti obučena i treba se trajno obrazovati za pružanje pomoći djeci i mladima. Ta osoba može imati proživljeno iskustvo.

1. U situacijama vršnjačkog nasilja na internetu ili *sekstinga* važno je da i žrtva i počinitelj dobiju podršku. Nadalje, važno je usredotočiti se na prevenciju, a ne na kažnjavanje. Na primjer, stvaranjem prijateljske i sigurne atmosfere u školama može se spriječiti vršnjačko nasilje na internetu.

2. Stav koji zabranjuje *seksting* (ne čini to) u obrazovnom je smislu neučinkovit i zanemaruje stvarnost u kojoj djeca i mladi danas žive. Škole se trebaju baviti temom *sekstinga*/dijeljenja obnaženih fotografija na satovima spolnog odgoja ili digitalnih medija. Odrasle (roditelje, učitelje ...) također treba obrazovati o toj temi da bi mogli što bolje pomoći djeci i mladima koji se suočavaju s dijeljenjem obnaženih fotografija, govorom mržnje na internetu, itd.

3. Djeca i mladi trebaju imati pravo govoriti o *sekstingu* i vršnjačkom nasilju na internetu u povjerljivoj atmosferi, bez znanja njihovih roditelja/skrbnika. Treba uspostaviti sustav vršnjačke potpore da bi djeca i mladi mogli pomagati jedni drugima ako netko od njih doživi neugodnosti na internetu.

4. Lažne vijesti predstavljaju problem djeci i mladima i mogu ih ugroziti. Izradom instalacije ili mrežnih stranica pomoću koje se mogu provjeriti lažne vijesti pomoglo bi se djeci i mladima da ih prepoznaju.

4 SUDJELOVANJE I MOGUĆNOSTI

1. Digitalno okruženje trebalo bi biti pristupačno svima. Svi (mladi) ljudi trebali bi imati pristup digitalnoj tehnologiji, uključujući besplatan pristup bežičnom internetu. Posebno treba voditi računa o tome da digitalno okruženje bude dostupno djeci s posebnim potrebama (djeci s poteškoćama u razvoju, djeci odvojenoj od roditelja, djeci u pokretu, djeci u alternativnoj skrbi, siromašnoj djeci, itd.).
2. Treba izraditi aplikaciju koja bi pomogla djeci i mladima da uče o ljudskim pravima i dječjim pravima na zanimljiv i pristupačan način.
3. Treba izraditi opću aplikaciju za zaštitu privatnosti djece i mladih. Ta bi aplikacija trebala djeci i mladima pružati pouzdane informacije i mehanizam za pritužbe u vezi s pitanjima privatnosti. Djecu i mlade treba uvijek uključiti u proces donošenja odluka i zakona koji se na njih odnose. Države mogu uključiti djecu i mlade u proces odlučivanja kroz njihovo sudjelovanje na internetu.
4. Odrasli najčešće vide i spominju negativne stvari u vezi s internetom. Ali internet je najvećim dijelom vrlo pozitivan. Djeci i mladima treba pomoći da izgrade pozitivan odnos prema digitalnim medijima – zabrana korištenja tehnologijom (npr. zabrana uporabe mobitela u školama) nije dobar način da se djeca nauče kako da se njome koriste: odrasli bi trebali promicati pozitivno korištenje djece i mladih digitalnim medijima, umjesto da ih zabranjuju.

Projekt ENYA-e sufinanciran je iz programa EU-a o pravima, jednakosti i građanstvu (REC 2014-2020). Sadržaj ove publikacije predstavlja samo stajališta ENOC-a i njegova je isključiva odgovornost. Europska komisija ne prihvaća nikakvu odgovornost za moguću uporabu informacija koje ta publikacija sadržava.